

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی

مدیری : محمد امین

۱۶ مایس ۱۳۲۹

۳ جلد

صافی ۱۶

بی بی
74
①

ايشته بوتون بوشهادتلردن سوگرا توركلرك قبل الاسلام مدنى اولديغندە
شبه ايديليرمى ؟

قارا قوروم نهرندە ، اورخون نهرى قيبلىرىندە طورفان خرابهلىرىندە - كه هب
اسكى تورك مدنيتىك مريد - مستشرق رادلوف ، طومسون ، فون لوقوق ،
سياح ياورتسيف ، دولاقوستك قارا طوبراقلر آلتنه كومولش اولان آتالريمىزك
اومنور آثاربديعهلىرى حقندەكى كشفيات و تحرياتلرني آتيدە برر برر بورادە
مطالعه ايدە جگىز و اوزمان توركلرك قبل الاسلام بيله منور و بحق افتخار
ايديله جك برماضى " مدنيتە مالك اولدقلىرىنه آرتيق شبهه من قالامايه جقدرد .
اصمى آغايىف

سانلىمى

عتمانلىجه نك

يازيسى ، لغتى ، قواعدى ، ادبياتى

قواعدى

» باشى ۲ نجى بيلك ۱۲ نجى سايسندە »

توركه ايچين ده ايكي نوع قواعد كتابى طرفدارى يم . بيرنجيسى : صرفى
نحوى آرى آرى ايكي كتاب اوله رق تصنيف ايمەلى ، هر بير لرلرندە لسانى اينجه دن
اينجه تدقيق ايدوب توركه نك ديكر شعبه لريله ده قارشىلاشديره رق ، هر مسئله
ايچين دليللر ، شاهدلر كتيره رك احاطه لى بير صورتدە مفصل ايكي اثر وجوده
كتيرمه لى . لسانىك صرف قسمنده تصريف اداتلرى او قدر موجىز ، او قدر
معجزدر كه لسانىك اك چوغنه فائىددر ديسه بيليرم . اويله صيغه لى واردركه
عربجه يه چويريله جك اولسه بير سطر عبارە يازلىق لازم كلير . (دو كوشدور -
توليورميسكز) مثالزده (دو ك - ش - دور - ت - ل - يور - مى - سك - ز)

کې طوقوز ماده واردرکه - لغته عابد اولان جوهردن باشقه ينه هر بيررلری آیری آیری مستقل جوهر ايکن قوللانیله ، قوللانیله بوکون شو کوردیکمز ادات ، حرف شکنده قالمشدر . بونلرک اصللری بولملى . بواصلار اکثريا بيزم ديلز قدر اولسون ايشلنمه مش ديگر تورك لسانلرنده بولونه بيلير . تحقيق ايدیلنججه اکلاشیلرکه (دوک) کندى باشه اولنجه امردر . فقط ادوات علاوه سیله تصریف ایدلدیکی اتاده انجق (ضرب) فعلندن اکلاشیلان حدته دلالت ایدر . (ش) اش یعنی شریک اصلندن اولوب مشارکت اداتیدر . (دور) لفظی عجمک (است) ى یعنی (ایست) ى کبی طور مق و بوندن دخی بر فعل ثابت و مستقر اولمق معناسی افاده ایدر . (ت) ایسه (ایت) یعنی یاپ ، قیل معناسه اوله رق بوراده امر اولمایوب بلکه دوکمک فعلنک ایکی کیمسه بپننده کی موجودیتته بر وقوع تعیین ایدرکه بوايکی کیمسه نك بیر بیرینی دوکمه سی باشقه بیر شخصک و یا مؤثرک امر و تأثیرینه معروض اولدیغنی یعنی اشتراکی آکلایر . (ل) دخی (اول) یعنی فارسیده کی باش ، شو معناسه ایسه ده بوده امر دکل حدثدر . مؤثر و یا آمرک تأثیر و یا امرینک حصولی بیلدیرر . (یور) بوادات بعضی شعبه لرده یوقدر . بيزم لسانمزده یالکز بوادات آهنگمزه اطاعت ایتمز . یعنی قالین صیغه لرده ده ، اینجه لرده ده هپ (ضمه مفعظه مبسوطه ایله) کلیر . صوکرده آلنده کلن اداتلری کندى آهنگنه تابع قیلار . بوادات هنوز حل ایدلمه مشدر . بعضی تورك لهجه لرده بیر درجه یه قدر آهنگه اطاعت ایدر . بعضارنده شکلی دیکشیر . تفصیلی اربابی اولمایانی صیغه جفندن تفصیلدن فراغت ایتدم . (می) باش صاللامق اشارتنه عائد طبیعی بیر صوتدرکه مخاطبدن استفهام و استفسار ایدر . (سک) بوعادتا (سن) دیمکدر . (ز) بوراده لافی اوزاتمامق ایچین دییه لم که بوده باشقه ، یابانجی معناسه اولان (اوزگه) ده کی (اوز) ماده سیدرکه باشقه بیر نفسه دلالت ایدر . (سبز) لفظی ده بویله در (سن-اوزگه) دیمکدر . نا امله (قول مجرد) کبی کلن بوتحلیللرک اثباتینه قالدیشیلیرسه مقاله یی بوکا حصر ایتمک لازم کلیر . حال بوکه ییز بومثالی مقصدی تنویر ایچین کتیردیک .

حاصلی تصریف اداتلری اشتقاق ، فلسفه ، موازنه قاعده لرینه تطبیقاً

آیری آیری مطالعه ایتمه لی . بول ، بول مثاللر کتیرمه لی . بعضاً بیر مثال ؛ بیر صحیفه تعریفدن چوق ایش کورور .

نحو قسمندده الک چوق واک مهم بحث ینه اداتلره طأددر . مثلاً (سوبورکه ، سورگو ، سرکی ، سورغو ، صارغی) کله لرندمه کی (کو ، که ، کی ، غو ، غی) هپسی صفت اداتی اولان (جی) نک عینیدر . اوده (ایچی ، ایزی ، ایسی ، اگه ، اغا) دیمکدرکه (صاحب ورئیس) معناسه در . بومصاحبتده بعضاً نسبت ، بعضاً اختصاص ، بعضاً تملک کیبی متنوع معنالر افاده ایدر . یعنی لاحق اولدینی کلمه یه کوره هم شکلی ، هم معناسی دکیشیور . بونلری دیدیک دیدیک دیتمه لی . صوکرده تام یرلی یرنجه تصنیف ایتمه لی .

اوزاتمایلم . ایشته بویله لسانک روحنه نفوذ ایدرک کله لری مطالعه ایتمه لی . صوکره کلام ترکیبنده ده عجیب اسرار وار . بو باده هیچ ییزم کتابت لسانی دوشونمه لی ، بلکه قونوشدیغمز جمله لری کوز اوکنه آلمه لی . باق لسانمز نه قدر ساده ، روان ، صوکرده صنعتیدر . هله کله لری اهمیتی نسبتده دیزدکن صوکره صوکنی فعل ایله باغلامقده نه حکیمانه بیر لطافت واردر .

بومفصل قواعد کتسابی ؛ دائماً قواعد ایله اوغراشوب بو علمی ایلری کوتورمک ایسته ین عالم و معلملره رهبر اوله جقدر . آرمدن بیراز زمان کچدکن صوکره نیجه حقایق ظهور ایدرک قواعد علممزرده یوکسه له جقدر .

ایکنجی قواعد کتسابی ؛ صرفی ، نحوی بیر یرده اولق اوزره مختصر اوله جقدر . بونده ادواتک ، لواحقک اصلی ، فلسفهی یازمایه جقدر . الک ضروری قواعدی حاوی اوله جقدر . نادر قاعده لر اصلاً بولونمایه جقدر . چونکه لسان بیلنلر ایچنده قاعده یی خاطرده طوتانلر غایت نادر در . قواعد دینیلن شی مبتدی یه لسانی اوکره نمکه خدمت ایدر . بیر پارچه رسوخ پیدا اولونجه ترجمه ، تکلم ، قرائت هم تیله مبتدیلک کیدر . رسوخ حاصل اولور . قواعدده حاجت قالمز . بونکچون قواعدله طلبه نک ذهنی ممکن مرتبه آز یورولمه لیدر .

